

Szálinger Balázs: Most nem ti: most én
Sickratman: a nagy Én (szerzői kiadás, 2011 november)
Kultúrpart, 2012. október 2., 08:02

Nincsenek különösebben visszhangos odamondások, annál több van viszont az olyan sorokból, sorspárokból, amit ha akarnánk, se tudnánk másnak nevezni, mint költészetnek.

Nyolc évvel az első lemez (Buzi-e vagy?, 2004) után került lemezgyári prés alá a második Sickratman-album. Ez alatt a nyolc év alatt levonult egy tengernyi Duna a budai vár alatt, és felfordult a teljes lemezpiac. Vagy mondjuk úgy, hogy bedőlt. Az igazi média az internet lett: itt olvasunk híreket, itt tudjuk meg, kit kell hallgatni, és ugyanitt hallgatjuk azokat. A nyolc évvel ezelőtti, sokkal harsányabb, igazi nemzedéki himnuszokat tartalmazó lemez után ez a másik sokkal csendesebb körülmények között jelent meg – én például a Jókai téri Kiadó Kocsmában, a pultnál értesültem róla: ott árulták talán egy ezresért, tisztán, legálisan, úgy, hogy tudom: annak a pénznek egy része valóban a szerzőhöz kerül. A dolgok úgy változtak meg, hogy lassan a koncert kezd lenni az igazi termék, aminek a szóróanyaga maga a lemez – korábban ez fordítva volt. Aki fizetni akar az előadónak az elvégzett munkájáért, ma leginkább koncertre jár.

Egy Sickratman-koncert márpedig ülős, minimális a színpadi mozgás, effektnek pedig megteszi az asztalokhoz hozott sör és/vagy az a néhány, sose látott, sose hallott hangszer, ami olykor felkerül a színpadra. Semmivel se rosszabb ez, mint ha a korábban még a Belga tagjaként általa írt *Nemzeti Hip-hop*ot csápoltatná végig a tinikkel, viszont fontos dolog árad a koncertből: szerénység, szerénység. Most nincs videoklip, nincs közéleti élű botrány, a sajtó többnyire hallgat, nyomai nincsenek a nyolc évvel ezelőtti hype-nak.

Aminek nyilvánvalóan az az egyik oka, hogy a társadalmi ihletettség komolyan visszaszorult Sickratman világában. Az új lemez másfelé figyel – nem mondom, hogy a Buzi-e vagy? elsődleges funkciója a közéleti alapú polgárpukkasztás volt, de erre ezt már ráfogni se lehet. Az új lemez közelebb áll az egyénhez, az alanyiséghez, és teljesen világos, hogy így nem lehet tele vele a Petőfi Rádió, még ha a dalok alkalmasak lennének is rá. Vannak azért még könyvjelzők, amolyan kötelező körök, hogy legyenek névadói az albumnak: a fehér ló mondáját feldolgozó *Küsid*, a füveshymnusként működő *Tibi*, vagy a baszós *Lyuk-lyuk 2.* – ezek alatt viszont finoman kihúzott költészet feszül, nagyon szép sorokkal.

Az első album körüli médiafelhajtás amolyan underground hőssé emelte a korábban a Korai Öröm tagjaként is furcsa hangszereket fújó-ütő-megmozgató Paizs Miklóst, akinek életműve valahogy sosem ragaszkodott a lemezgyári termékek adta keretekhez: a közéleti jellegű megnyilvánulások, a buddhista főiskola és a teaházak világa ugyanúgy az imidzs részét képezik. Most csönd van. Győzött a teaház – és nincs semmi hiányérzetünk. Szívesen adnám is a „Győzött a teaház” címet ennek a kis írásnak, de erősen félrevinne: nincs itt semmi meditatív bordó keletrajongás: intelligens nyelvi és zenei poénok jönnek egymás után, legfeljebb nem elsőre oldódnak – de ami később oldódik, az nagyobbat üt, és amíg ez a feloldódás megtörténik, addig is van bőven elég sziporka, amivel elfoglaljuk magunkat. Az anyag humora ugyanis pazar, a megoldások briliánsak, a zenei szövetbe ugyanúgy rengeteg bátor hivatkozás került (*Dórémi – Oroszlánkirály*, *Küsid – Knight Rider*-főcímmel, *Lyuk-lyuk 2. – Egy boszorka van...*, *Induló – Örömóda*), mint a szövegibe (elég, ha a tökéletesen ismeretlen Csighy Sándor jurátus-költő magyar-átkát említjük).

Éppen ez az érdekes: ezek a jövevény anyagok hogyan szervesülnek a korábbi imidzssel, illetve a mostanra hangsúlyossá lett szerzői attitűddel. És megint ezt a derék Csighy nevű költőt hozom fel példának: a *Ha egyszer temetni fogják a magyart...* című, poszt-adyendrés, mindenképpen ihletett, de nem véletlenül nem klasszikus vers Sickratman dalában

(pontosabban a szlovákok megszopátásáról szóló *Küsid* végén) igazi magasköltészetté emelkedik: dühös, ráolvasós, igazán irigyelni való szöveggé, ami tökéletesen passzol oda, és nagyon hatásos. Biztos vagyok benne, hogy aki hallja a lemezt, az egyik legemlékezetesebb pillanatnak azt tartja, ahogy ITT elhangzik, hogy „ne maradjak élve én sem”. Hogy mennyire Sickratman terméke ez a hatásosság, és mennyire Csighy Sándoré? Saját szavazatom szerint a mű a lemez előadójáé: ő emelte ebbe a kontextusba a verset.

Alapvetően rockzenéről van szó, olyan dalok soráról, amelyek slágerként is működhetnének, ha meg lenne alattuk az a bizonyos médiázaj. Néhány számból ügyesen ki vannak gyomlálva (nincsenek beleültetve) a piroskarikás szavak – ahol viszont vannak, ott sose tűnik úgy, hogy direkt meg vannak szórva velük. Teljesen rendben van – nincsenek különösebben visszhangos odamondások, annál több van viszont az olyan sorokból, sorpárokából, amit ha akarnánk, se tudnánk másnak nevezni, mint költészetnek. De nem tehetjük rá a rockzenei címkét olyan egyszerűen, ahogy jólesne: a dalok jó fele sem hangszerileg, sem a dalok szerkezetét tekintve nem felel meg ennek a címkének.

Van viszont annyi, de annyi más. Na, ilyenkor húzza elő az ember a fiókból sóhajtva és megadóan a másik címkét, és mondja azt, hogy minden egyformán popzene. Ez alá az ernyő alá befér egy dühös vers egy senkinek-se-kutyája-se-macskája-költőtől (akit, mint azt a neten írnak róla, két csata között szekéren követett az asszony), megjelenhet David Hasselhoff és a mackóhangú autója, elhangozhat egy népi ének átírata, egy valcer, humor és zokogató igény, igazi törőlmetszett szerelmes dal, öregedős dal – voltaképpen minden. Nagyon jólesik röhögni azon, hogy valamikor valamikre azt a címkét is rá szokták ragasztani, hogy alternatív. Reméljük, hogy ez elmúlt.